6 bij het interpreteren van de beschikbare bronnen voordoen. Bijzonder kwalijk is in dit verband ook het weglaten van de verwijzingen naar bronnen en literatuur in de goedkope uitgave. Gevreesd moet worden dat juist de studenten gedwongen zijn zich deze goedkope uitgave aan te schaffen die de kritiekloosheid nog meer in de hand werkt dan de wetenschappelijke editie toch al doet. De communisten vielen Van der Lubbe zo fel aan, suggereert De Jong, omdat "de drieste, bewust-demonstratieve daad van die raden-communist [...] maar pover afstak" bij hun eigen gedrag en stelt vast dat bij de Duitse communisten "daadwerkelijk verzet nagenoeg niet voorkwam" (I, 423 [382–383]). Natuurlijk kan hij een bewering die in zo flagrante strijd met de feiten is niet waarmaken. Het is eerder omgekeerd zo dat de communisten Van der Lubbe veroordeelden omdat zij onder geen voorwaarde met een uiting van individuele terreur geassocieerd wilden worden. Het was in hun ogen een anarchistische daad die alleen maar een golf van rechtse terreur kon provoceren. Hoe eerlijk de bedoelingen van Van der Lubbe ook waren, politiek gezien was zijn daad stompzinnig. En met dit laatste hadden de communisten maar al te zeer gelijk. Hun aanval op Van der Lubbe kan daarom ook begrepen worden uit de drang naar politiek zelfbehoud. In mijn ogen waren de argumenten waarvan de communisten zich in de strijd tegen Van der Lubbe bedienden, infaam en ontoelaatbaar, maar dat de meesten van hen er werkelijk in geloofden, m.a.w. te goeder trouw waren, staat voor mij vast.

Na tussen 1930 en 1933 sterk gegroeid te zijn, is de stijging van het leden- en stemmental der CPN daarna miniem. Als een oorzaak ziet De Jong de verbondenheid van de CPN met de Sowjet-Unie. Deze verbondenheid was er echter voor 1933 ook al terwijl de politiek verwante OSP die van deze verbondenheid geen last had, toch haar ledental van 1932 tot 1935 tot de helft zag teruglopen zoals De Jong zelf een bladzijde eerder constateert. Voor mij is de logica hier zoek. En de uitgebreide politieke en vooral culturele activiteit die de CPN onder de werklozen ontwikkelde en die menigeen voor demoralisatie behoedde, doet De Jong af met "een zekere bedrijvigheid bij de stempellokalen die menigmaal, met name in Amsterdam, tot vechtpartijen met de politie leidde" (I, 142 [129]). Hij maakt een karikatuur van het CPN-leven in 1930 door over de congresresolutie op te merken "voorstellen tot wijziging werden evenmin toegestaan als discussie". De CPN van 1930 was nog steeds niet die van 1940 en ook dan nog oefent de partijleiding haar macht anders uit dan De Jong het voorstelt.

Een opmerking als de Comintern "had sinds '33 een eigen spionageschool" is niet minder onjuist. Om allerlei redenen was het illegale werk dat samenhing met het onderhouden van de contacten tussen de verschillende partijen en de Comintern waarbij gebruik gemaakt werd van zendapparaten voor het doorgeven van berichten en instructies, streng gescheiden van de door de Sowjet-regering opgezette inlichtingendiensten. Derhalve leidde de Comintern dus wel marconisten op maar dezen